

В.А. Большакова, канд. техн. наук (*ХДУХТ, Харків*)

Н.Г. Гринченко, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СКЛАДОВИХ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Сучасний попит суспільної практики на фахівця, здатного до професійного самовдосконалення, зумовлює актуальність проблеми управління самостійною роботою студентів-бакалаврів у сфері професійної підготовки майбутніх спеціалістів. Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що науковці трактують самостійну роботу студентів як індивідуальну позааудиторну навчально-пізнавальну діяльність студентів, що здійснюється без безпосереднього керівництва викладача, хоча спрямовується й організується ним, передбачає сукупність засобів організації й керування цією діяльністю та включає методи наукового пізнання. Таким чином, керівництво самостійною роботою студентів в умовах інноваційного навчання передбачає організаційну, методичну та регуляційну складові. Організаційна складова керівництва передбачає створення керуючих навчальних посібників, які повинні допомогти студентові зрозуміти логіку побудови курсу, що вивчається. Методична складова полягає в розробці заданій самостійної роботи, що використовуються в різних формах організації навчального процесу (лекції, семінари, практикуми тощо). Організація внеаудиторної самостійної роботи вимагає розробки різнопланових індивідуалізованих завдань: аналіз джерел інформації, визначення точок зору на проблему, виконання порівнянь, конструювання проблемних питань та учбових завдань, невеликі експериментальні дослідження. Регуляційна складова керівництва самостійною роботою студентів пов'язана з організацією форм співпраці, що стимулює їх самостійність та творчу активність.

Важливим етапом в організації самостійної роботи є контроль, який повинен бути систематичним, своєчасним, об'єктивним, всеохоплюючим. Контроль самостійної роботи студентів передбачає:

- спостереження за характером виконання самостійної роботи, рівнем розвитку пізнавальної активності студентів, глибиною творчого пошуку і рішення проблемних питань, ставленням до справи;
- контроль виконання календарного плану-графіка самостійної роботи;

- виявлення студентів, які пасивно відносяться до занять і проведення з ними індивідуальних консультацій;
- оцінку знань, набутих у результаті самостійної навчальної діяльності.

Основними формами контролю самостійної роботи студентів визначено: програмований контроль; невелике контрольне завдання, яке включає тільки операції необхідними поняттями; понятійний диктант; опитування студентів з питань попередньої лекції; аналіз роботи студентів над завданнями; доповіді й виступи на семінарах; письмові контрольні роботи; контрольні домашні завдання; захист студентами рефератів; колоквиуми; захист курсових і дипломних робіт; перевірка конспектів, робота з зошитом; контроль з питань для самоконтролю; контрольні роботи; тестовий контроль знань тощо. На новітньому етапі впровадження сучасних інформаційних технологій в навчальний процес дозволяє викладачам продуктивніше спілкуватися зі студентами в якості консультантів з проєктів і різних навчальних питань. Саме управління самостійною роботою студентів реалізується за рахунок використання сучасних інформаційних технологій і зміни характеру роботи викладача. Таким чином, сучасні інформаційні технології дозволили реалізувати новий спосіб організації навчального процесу і професійного спілкування. При цьому педагогічний вплив викладачів на студентів визначається високим рівнем децентралізації з передачею освітніх і управлінських функцій студентам, модульним програмам, технічним засобам навчання тощо. У процесі виконання самостійної роботи студентів гнучке управління поступово переходить у самоуправління і безперечно має позитивний вплив на формування вмінь і навичок самостійної роботи. Кредитно-трансферна система навчання у вищих навчальних закладах надає широкі можливості для розвитку пізнавальної самостійної роботи студентів. Ефективними умовами для її реалізації є мотивація студентів, їх прагнення до такої діяльності; врахування психологічних особливостей молоді студентського віку; ефективна організація навчання, яка включає різноманітні форми та інноваційні методи навчання.

Культура інноваційної освіти передбачає системну реорганізацію самостійної роботи студента. Активна позиція в навчанні не досягається внаслідок того, що сучасний випускник школи мало підготовлений до сприяття наукової інформації й самостійної роботи з її опанування. Більшість студентів потребують допомоги у встановленні навичок самоорганізації та самоконтролю в нових умовах навчання, в розвитку навчальної та професійної мотивації.